

Zpráva o činnosti Městské knihovny Frýdek-Místek, p. o. za rok 2024

Městská knihovna Frýdek-Místek, p. o. vznikla v roce 1993. Je veřejnou knihovnou a její účel vyplývá ze zákona č. 257/2001 Sb. Plní jednak funkci městskou – prostřednictvím sítě poboček na území města uspokojuje požadavky a potřeby obyvatel a jednak regionální – je pověřenou knihovnou, obsluhuje 26 knihoven v okolí.

Její činnost vychází z Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027 s výhledem do roku 2030, kde jsou zakotveny tři hlavní pilíře:

- Knihovny jako pilíře občanské společnosti a přirozená centra komunit
- Knihovny jako vzdělávací a vzdělanost podporující instituce
- Knihovny jako správci kulturního a znalostního bohatství

Na základě zřizovací listiny poskytuje Knihovna FM své služby v ústřední knihovně na ul. Jiráskova 506, v pobočce Místek, Hlavní třída 111-112, na pobočce Slezská na 11. ZŠ Jiřího z Poděbrad a dále provozuje tři malé pobočky v okrajových částech města – Chlebovice, Lískovec a Skalice.

Knihovna je jednou z městských organizací, která je začleněna do celoměstského vizuálního stylu. Od roku 2015 knihovna prezentuje svou činnost pod značkou Knihovna FM. Svou činnost mimo jiné prezentuje na webových stránkách a sociálních sítích. Je kladen rovněž důraz na prezentaci našich aktivit v rámci Zpravodaje F-M i dalších relevantních periodik regionálního a republikového charakteru. Své aktivity prezentuje také v oborovém časopisu Čtenář. Přihlášeným odběratelům je pravidelně zasílán newsletter s informacemi o novinkách a akcích Knihovny FM. Od poloviny roku 2018 využívá Knihovna FM webový knihovnický systém nové generace Tritius, a to formou webové služby. Od roku 2022 poskytujeme uživatelům možnost platby poplatků platebním terminálem, a to ve frýdecké i místecké knihovně.

V průběhu roku 2024 probíhala příprava na celkovou rekonstrukci ústřední knihovny na ul. Jiráskova, která by měla započít v polovině roku 2025.

Městská knihovna je financována z prostředků zřizovatele, tj. statutárního města Frýdek-Místek. Od Moravskoslezského kraje obdržela knihovna dotaci na zabezpečení výkonu regionálních funkcí, a to ve výši 1 829 000 Kč. Z investičního fondu byla uhrazena oprava osvětlení v půjčovnách budovy Hlavní třída 112 (230 829 Kč). V roce 2024 knihovna dosáhla hospodářského výsledku ve výši cca 382 000 Kč. Z programu MK ČR VISK 3 získala knihovna 116 000 Kč na zpřístupnění e-audiovýpůjček čtenářům a podporu všeobecné dostupnosti knihovnických služeb pro osoby se zdravotním postižením. Z programu K21 15 000 Kč na kulturní aktivity a osvětovou činnost v oblasti smyslových postižení. V lednu 2024 byla podepsána darovací smlouva na 3D tiskárnu z programu Průša pro školy. MěK F-M pronajímá své prostory jiným subjektům. Kromě svých zaměstnanců využívá Knihovna FM také pomoci dobrovolníků. V roce 2024 odpracovali 271,5 dobrovolnických hodin

Výpůjční činnost a veřejný internet

Výpůjční činnost, stejně jako ostatní aktivity knihovny, má vzrůstající tendenci. V roce 2024 využilo služeb knihovny 226 318 návštěvníků. Stoupl počet registrovaných čtenářů na 5 823. V loňském roce knihovna vypůjčila 236 349 knih, periodik a jiných dokumentů. Po celý rok knihovna umožňovala registrovaným čtenářům půjčovat si e-knihy z portálu Palmknihy.cz, a to pomocí webového katalogu Tritius. Tato služba byla od poloviny roku 2024 rozšířena o možnost půjčování e-audioknih. Služba je stále atraktivnější a je o ni stále větší zájem, což dokládá nárůst e-výpůjček. Za rok 2024 se takto vypůjčilo 3 386 titulů, což je téměř dvojnásobek oproti roku předchozímu.

Kromě výpůjční činnosti v budovách knihovny poskytuje organizace také donáškovou službu, kterou využívá stále více čtenářů a počet takto půjčených knih a audioknih roste. V roce 2024 bylo uskutečněno 130 návštěv a půjčeno bylo 1 557 výpůjček. Dále knihovnice navštěvují jedenkrát za měsíc dům s pečovatelskou službou. Zde si návštěvníci vypůjčili 312 dokumentů. Knihovna spolupracuje s domovy pro seniory ve Frýdku-Místku. Knihovnice pro klienty připravují krátké literární programy, besedy a donáškovou službu.

Městská knihovna rovněž poskytuje i meziknihovní výpůjční službu (MVS). V roce 2024 bylo z ostatních knihoven pro naše uživatele zprostředkováno vypůjčení 214 dokumentů a jiným knihovnám jsme zapůjčili 238 dokumentů. Knihovna FM se připojila do projektu Národní knihovny ČR Národní digitální knihovna – díla nedostupná na trhu. Nabídli jsme tak našim registrovaným čtenářům přístup k digitalizovaným dokumentům z domova a z prostor Knihovny FM. Knihovna je také připojena k celostátnímu projektu Knihovny.cz. V knihovně dále nabízíme uživatelům přístup k právní databázi Codexis Green.

Jako velmi potřebné se stále ukazuje využívání dvou biblioboxů. Čtenáři vítají možnost vrácení knih v režimu 24/7, z kterékoliv pobočky bez ohledu na to, kde si je vypůjčili.

V knihovně je pro čtenáře vyčleněno 22 veřejných internetových stanic, z toho 5 pro děti. Ve všech provozech poskytuje knihovna celoplošně free wifi připojení a uživatelé se daleko častěji připojují k internetu v knihovně na svých zařízeních. Pro potřebu výukových hodin je dále k dispozici 10 notebooků s možností připojení k internetu. Pevné připojení k internetu využilo 4 074 návštěvníků.

	Registrovaní čtenáři	Návštěvníci celkem	Návštěvníci internetu	Výpůjčky celkem	Výpůjčky e-knihy	Donášková služba návštěvy/výpůjčky
2020	5313	140533	5020	309229	1107	64/700
2021	4231	138399	2104	193768	1220	88/996
2022	5246	168290	4320	217864	1418	102/924
2023	5694	195868	4566	232246	1798	117/1027
2024	5823	226318	4074	236349	3386	130/1557

Kulturní a vzdělávací činnost

Také v roce 2024 se podařilo připravit celou řadu kulturních a vzdělávacích programů a projektů. Proběhlo 640 kulturních a 152 vzdělávacích programů. Z kulturních se jako nejzdařilejší dá hodnotit festival LiMiTY, který nahradil již tradiční Festival čtení. Logo LiMiTY se skládá ze spojení slov Literatura, Muzika i TY a celý festival opravdu propojoval různé druhy umění a různé žánry. Vystoupili např. spisovatel Jan Palán, Petr Sagitarius, Hana

Oboda, ale také místní mladí básníci a výtvarníci, hudební formace Květy, divadelní soubor OUKEJ a další. Jako každý rok proběhla soutěž Můj svět, která, jak lze soudit podle počtu zaslaných prací, patří stále mezi velmi populární. Dětskou soutěž Tvoříme vlastní vydavatelství v roce 2024 vyhlašovala Krajská knihovna v Žilině a v loňském roce oslavila již 25. rok trvání a také spolupráce mezi partnerskými knihovnami. Téma Zdálo se mi o škole budoucnosti bylo pro děti atraktivní a z mezinárodního kola si přivezly 1. a 2. místo v kategorii dětí do 12 let a 3. místo v kategorii do 16 let. Pořádaly se tradiční Čaje o šesté a velmi úspěšný byl i další ročník Sousedské slavnosti, konané v ústřední knihovně. V ústřední knihovně byl zahájen také projekt ProudArt, který poskytuje možnost mladým, popř. méně známým umělcům prezentovat své umění. Je potřeba také vyzdvihnout aktivitu knihovníků, kteří připravili scénické čtení „Čapek na scénu“.

Také v roce 2024 se knihovna věnovala vzdělávacím projektům. Pro středoškoláky jsou pravidelně konány informační lekce se zaměřením na literaturu. Byla zahájena VU3V, která se setkala s mimořádným zájmem mezi seniory. V místecké knihovně probíhaly kurzy digitální gramotnosti, trénování paměti a mediálního vzdělávání. S velkým ohlasem se setkala IT poradna (Digitální kompas) pro všechny, kteří potřebují poradit se svým digitálním zařízením. V Modrém salonku probíhal cyklus Zákoutí světa neslyšících a Střípky hluchoslepoty, které připravujeme ve spolupráci s SPC pro klienty s vadami sluchu. Jednalo se z části o osvětu v této problematice, seznámení veřejnosti se světem sluchově handicapovaných občanů, a především bylo naším cílem přilákat tyto občany do knihovny. Proběhla divadelní a knižní představení, workshopy, ve kterých jsme se pokoušeli propojit svět slyšících a neslyšících. Vrcholem celého cyklu byla dvě divadelní představení Hrdinky, která jsme připravili ve spolupráci s Kulturou FM. Vysoká návštěvnost nás přesvědčila k pořádání i dalšího ročníku v roce 2025. V rámci projektu Bookstart, S knížkou do života, se knihovnice pravidelně zúčastňují vítání občánků, kde seznamují rodiče s projektem a předávají čtenářské sady. V průběhu roku pak fungují kluby pro rodiče s malými dětmi, o které je mimořádný zájem a které výrazně převyšují kapacity dětských oddělení. Pro školní děti pak knihovna realizovala besedy a lekce, pasování prvňáčků na čtenáře, čtení pro družiny atd. Děti se zapojovaly do hry Lovci perel, jejímž cílem je propagovat čtení dětských knih. Knihovna FM se tradičně zapojuje do celostátních akcí vyhlašovaných SKIP ČR, pořádaných za účelem propagace knihoven a knihovnické práce a také do celoměstských akcí. V srpnu jsme uspořádali ve Faunaparku, v rámci celoměstských Prázdnin ve městě, Den s knihovnou – Život v zahradě, kterého se účastnilo přes 100 dětí. Knihovna FM spolupracuje s dalšími městskými organizacemi a spolky (SVC Klíč FM, Kultura FM, Literární klub Petra Bezruče, Pobeskydský spolek přátel výtvarného umění F-M, Charita Frýdek-Místek, Aktivní senioři, Svaz důchodců ...). Opět mohly probíhat přednášky o umění, cestovatelské přednášky či večery nejen o knihách s názvem Křídla. Z cestovatelských to byla např. show Michala Štěpánka Rakousko nebo pořad Tomík na cestách Afrika tuktukem. Z cyklu Křídla to byl např. pořad věnovaný Františku Smějovi, na konci roku pak literárně hudební pořad věnovaný Jiřímu Šlitrovi. Z cyklu přednášek o umění např. přednášky vynikajících lektorů Mgr. Gabriely Pelikánové, Mgr. Marka Zágory a Mgr. Martina Mikoláška. PSPVU dále připravil pro veřejnost cyklus PhDr. Věry Strakošové Cestami starověkých kultur. V Modrém salonku byla za účasti lašského krále pokřtěna Lašská čítanka, kterou přichystala Radana Šatánková. Celostátní akce Noc literatury byla v roce 2024 velmi vydařená. Ukázky ze zahraniční literatury četli na několika místech Beatrice Rycheká, Jiří Klečka, Renáta Skalíková, kterou hudebně doprovodila Renáta Veselská a závěrečnou zastávku (čtení) v Datlovně připravil René Souček. Tentokrát jsme propojili čtení s festivalem SPLAVI, na kterém se také z části podílíme. Po celý rok probíhaly v prostorách Knihovny FM výstavy. Celkem jich bylo uspořádáno 26. Svou tvorbu na nich prezentovali začínající, regionální umělci, ale také děti z uměleckých škol. Na přípravě

některých výstav se podíleli členové fotoklubu Frýdek-Místek ArtCollegium nebo V-klubu, se kterým dlouhodobě spolupracujeme.

Už od roku 2023 Knihovna FM hledala způsob, jak se zaměřit na generaci lidí v produktivním věku. Byla navázána spolupráce s lidmi „na volné noze“ a postupně jsme připravovali možnost využívat prostory knihovny pro Coworking. V roce 2024 bylo v místecké pobočce oficiálně otevřeno CowoLibre, které využívají lidé na volné noze, lidé pracující na home office, studenti a další. Činnost CowoLibre knihovna prezentovala také na celostátní konferenci Knihovny současnosti 2024 v Olomouci. Jedenkrát měsíčně promítáme on-line přednášky pro veřejnost v rámci projektu Brain&Breakfast. Dále jsou v Knihovně pořádány programy a přednášky na podporu podnikání v regionu, např. Startovárna či Podnikej ve FM. Tato spolupráce se stále vyvíjí.

Doplňování a revize knihovního fondu

V roce 2024 bylo nakoupeno 2 422 svazků knih a kartografických dokumentů, 279 hudebních CD a audioknih. Knihovna odebírala 341 exemplářů titulů periodik. Nabídka deskových her je 145 ks. Prostřednictvím darů získala knihovna knihy a brožury v celkové hodnotě 55 264 Kč. Městská knihovna spolupracuje s Národní knihovnou ČR. V roce 2024 bylo do souborného katalogu ČR CASLIN zasláno 2 330 záznamů ve výměnném formátu MARC 21 podle pravidel RDA.

Činnost regionálního oddělení

V rámci výkonu regionálních funkcí městská knihovna zabezpečuje odborné knihovnické činnosti podle § 2 písm. h) knihovního zákona pro 26 základních knihoven, z nichž 7 knihoven je profesionálních, 5 knihoven jsou pobočky Městské knihovny Frýdek-Místek. Ostatní obecní knihovny jsou neprofesionální.

V roce 2024 bylo z dotace, poskytnuté Moravskoslezským krajem, nakoupeno 2 474 knih. Současný stav výměnného knihovního fondu regionálního oddělení činí 29 458 k. j. V průběhu roku bylo rozvezeno do příslušných knihoven 99 souborů o celkovém rozsahu 4 744 svazků. Zaměstnankyně regionálního oddělení průběžně poskytovaly konzultace a realizovaly metodické návštěvy. Revize knižního fondu byla provedena v MK Dolní Domaslavice, MK Kaňovice a MK Lhotka. Aktualizacemi prošly knihovny ve Lhotce a Metylovicích.

Dále jsou katalogizovány knihy zakoupené z finančních prostředků obcí u obecních knihoven zapojených do regionálního automatizovaného knihovního systému Tritius REKS – jednalo se celkem o 1 647 svazků.

V prosinci 2024 proběhlo v knihovně FM školení knihovníků obsluhovaných knihoven Umělá inteligence a její využití v knihovnách.

Ostatní činnost

Pro další vzdělávání svých zaměstnanců využívá městská knihovna všech dostupných možností, které poskytuje Národní knihovna ČR, Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR, Filozoficko-přírodovědecká fakulta Slezské univerzity v Opavě atd. Zaměstnanci se vzdělávali formou odborných seminářů, kurzů, workshopů či prostřednictvím e-learningových kurzů. Celkem se knihovníci

vzdělávali 1 506 hodin. Jeden zaměstnanec si zvyšuje kvalifikaci – vysokoškolské vzdělání, obor knihovnictví.

Partnery naší knihovny jsou i Książnica Beskidzka v Bielsku-Białej a Krajská knihovna v Žilině.

Činnost Knihovny FM se neustále rozvíjí. Daří se plnit její misi, být otevřenou institucí pro všechny občany, poskytovat kvalitní knihovnické a informační služby, nabízet prostor komunitám ve městě, oslovovat občany všech věkových kategorií i sociálních skupin. To vše pomocí týmu profesionálních, vstřícných a ochotných zaměstnanců.

Městská knihovna Frýdek-Místek, p. o. je tak nepřehlédnutelnou kulturní a vzdělávací institucí, která slouží občanům a důstojně reprezentuje statutární město Frýdek-Místek.

Frýdek-Místek dne 25. února 2025

PhDr. Tomáš Benedikt Zbranek v. r.
ředitel Městské knihovny Frýdek-Místek, p. o.